

Τελική αποτίμηση (έτος αναφοράς: 2022-2023) / ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

A. Ταυτότητα της σχολικής μονάδας

Οι δράσεις που πραγματοποιήσαμε και αυτή τη χρονιά καταδεικνύουν, εμφατικά, ότι όλες οι πλευρές της εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής λειτουργίας συνδέονται άμεσα με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που ισχύουν για το μεγαλύτερο τμήμα της κοινωνίας. Ταυτόχρονα, συνδέονται με τον τρόπο και τους όρους που η Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘ αντιμετωπίζουν αυτές τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες, στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δηλαδή πώς απαντώνται τα ζητήματα:

Η ενίσχυση και η εκτίμηση του ρόλου των εκπαιδευτικών, η εξασφάλιση επαρκών (υλικών, κτηριακών, ηλεκτρονικών) υποδομών, η επαρκής δημόσια χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, η λειτουργία αντισταθμιστικών δομών, η σταθερή εργασία οργανικής σχέσης, η ενσωμάτωση της κριτικής των εκπαιδευτικών στα αναλυτικά προγράμματα σε σχέση με τον όγκο, το περιεχόμενο και τη δυσκολία της «ύλης», η ενίσχυση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, η ενίσχυση των βιβλιοθηκών και της τέχνης. Όλα τα παραπάνω παραμένουν άλυτα ζητήματα, από την Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘ. Ως εκ τούτου είμαστε υποχρεωμένοι/ες να εστιάσουμε σε αυτά τα ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν και παραμένει επιτακτική η ανάγκη να στρέψουμε τη συζήτηση στα γενικά χαρακτηριστικά και όχι στις ιδιαιτερότητες των σχολείων.

Συνεχίζουμε να υλοποιούμε εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές δράσεις με τους μαθητές/τριες μας, και τις προσαρμόζουμε στα ενδιαφέροντα και στις ιδιαιτερότητες των μαθητών μας, χωρίς να προκρίνουμε τον ανταγωνισμό των σχολείων. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθούν όλα τα προβλήματα που επιφέρει η δημόσια έκθεση αυτών των ιδιαιτεροτήτων όπως η ωραιοποίηση, ο ανταγωνισμός και κυρίως, η προσαρμογή της εργασίας μας στις ανάγκες της δημόσιας εικόνας (φαίνεσθαι ή image) και όχι στις ανάγκες των μαθητών/τριών μας.

Άλλο τόσο ζωντανή παραμένει η ανάγκη να αποφύγουμε τους κινδύνους υπεραπλούστευσης και συσκότισης που επιφέρει η ποσοτική έκφραση των ποιοτικών στοιχείων της σχολικής ζωής. Τέλος, κρίνουμε ως απόλυτη ανάγκη να αποφύγουμε τους κινδύνους ωραιοποίησης και παραμερισμού της κριτικής σκέψης που θα επέφεραν η σύγκριση, ο ανταγωνισμός και η κατηγοριοποίηση των σχολικών μονάδων.

Το σχολείο μας, όπως κάθε Ειδικό σχολείο, εκπαιδεύει και υποστηρίζει μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι/ες συνιστούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη κοινωνική ομάδα. Επίσης, λειτουργεί σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, έχοντας ιδιαιτερότητες, που το διαφοροποιούν ενδεχομένως και από ένα σχολείο που βρίσκεται γεωγραφικά πολύ κοντά του. Αυτό αφορά τόσο τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και τις οικογένειες μαθητών και μαθητριών καθώς αποτελούν ένα πολυσύνθετο μωσαϊκό που απαρτίζεται από πληθυσμούς πολυποίκιλων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και μορφωτικών χαρακτηριστικών, καθώς και από ένα σημαντικό ποσοστό ευπαθών και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων. Σε κάποια σημεία οι

ιδιαιτερότητες αυτές είναι πιο έντονες. Κρίνουμε ωστόσο πως τόσο η επίσημη συζήτηση για αυτές τις ιδιαιτερότητες, όσο και οι αποφάσεις για την αξιοποίηση ή την αντιμετώπισή τους είναι προτιμότερο να παραμένουν στο εσωτερικό της σχολικής κοινότητας. Γι' αυτό επιλέγουμε να εστιάσουμε την προσοχή μας αποκλειστικά στα γενικά χαρακτηριστικά των σχολείων. Η συζήτηση επί των ιδιαιτεροτήτων ελλοχεύει τον κίνδυνο να τεθούν στο προσκήνιο ζητήματα δευτερεύοντα ή τριτεύοντα και μάλιστα παρουσιάζοντάς τα ως πανάκεια ή ζητήματα που επιβάλλονται ως κυρίαρχη άποψη.

Κρίνεται επιπρόσθετα ότι η αριθμητική (ποσοτική) αποτύπωση των ιδιαιτεροτήτων κάθε σχολικής μονάδας, αδικεί τον τεράστιο πλούτο που παράγει η πραγματικότητα της εκπαιδευτικής ζωής. Συνακόλουθα παράγεται μία μετέωρη ιεράρχηση και κατηγοριοποίηση η οποία αποσπά την αναγκαία δημόσια συζήτηση από τον κεντρικό παιδαγωγικό στόχο, τη μορφωτική στήριξη και προαγωγή του μαθητικού πληθυσμού συνολικά, αλλά και την εξέλιξη της κριτικής σκέψης και της κοινωνικοποίησης του/της κάθε μαθητή/τριας.

Διευκρινίζουμε, λοιπόν, ότι η ενδεχόμενη αξιοποίηση της όποιας ποσοτικοποίησης στην οποία οφείλουμε να προχωρήσουμε εξαιτίας της υποχρεωτικής ποσοτικής αποτύπωσης στην εφαρμογή αυτή, στερείται επιστημονικής εγκυρότητας, και ως εκ τούτου δεν συναινεί σε αυτήν η επιστημονική, παιδαγωγική και επαγγελματική μας κρίση.

B. Αποτίμηση του έργου της σχολικής μονάδας

Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία

B.1.1 Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση (Βαθμός: 4)

Η σημασία των εκπαιδευτικών μέσων διδασκαλίας (υλικών μέσων, μεθόδων και προγραμμάτων) για την υποστήριξη όλων των μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ώστε να προαχθούν γνωστικά, συναισθηματικά, κοινωνικά και αισθητικά μέσα σε κλίμα σεβασμού της προσωπικότητάς τους, ασφάλειας, ισοτιμίας και ελευθερίας οφείλει να αποτελεί προτεραιότητα της Πολιτείας.

Προκειμένου να επιτευχθούν τα παραπάνω, είναι απαραίτητη η εξασφάλιση των υλικών προϋποθέσεων για την υλοποίηση της μάθησης στο ειδικό σχολείο και η επαφή του προσωπικού με τη συσσωρευμένη επιστημονική γνώση, με μεθόδους και πρακτικές που υποστηρίζονται από την σύγχρονη έρευνα, καθώς και με τις εξελίξεις και προσεγγίσεις για τα εκπαιδευτικά και κοινωνικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρίες.

Στις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν 12.03.2023 και 07.05.2023:

<https://youtube.com/live/8OGCFfwlJKs?feature=share>

<https://youtube.com/live/ZrfEAJQZQfo?feature=share> και οι οποίες εκδόθηκαν ηλεκτρονικά:

http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/%CE%A0%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7-12_3_2023-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C.pdf

http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/DOE-7_5.pdf

αναδείχτηκαν σημαντικά θέματα και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις.

Παρουσιάστηκαν οι τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές και αναδείχθηκαν οι λόγοι που μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο στη γενική όσο και στην ειδική εκπαίδευση.

Οι τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές υποστηρίζονται όχι από μια μεμονωμένη έρευνα που έχει διεξαχθεί κάπου, αλλά από πολλές υψηλής ποιότητας εμπειρικές μελέτες που έχουν φέρει πραγματικά θετικά αποτελέσματα για μια ομάδα μαθητών. Οι τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές, αποτελούν εργαλεία, που μπορούν να συμπληρώσουν τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών, που έχουν αποκτηθεί από την προσωπική τους εμπειρία, τα βιβλία, τις απόψεις ειδικών επιστημόνων, τις απόψεις και τις εμπειρίες συναδέλφων, συμβάλλοντας στην βελτίωση του έργου τους. Δόθηκε έμφαση στον τρόπο που μια τεκμηριωμένη πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα. Πρέπει να υλοποιείται το συγκεκριμένο πλαίσιο και πρόγραμμα, να κρίνεται ανά τακτά διαστήματα η αποτελεσματικότητά της. Σε δεύτερη φάση, και αφού έχει χρησιμοποιηθεί αρκετά, τότε ο εμπλουτισμός

της ή η βελτίωση ορισμένων πλευρών της δεν μειώνει αλλά αντίθετα μπορεί να αυξάνει την αποτελεσματικότητά της.

Παρουσιάστηκε κατάλογος διεθνών πηγών, σχετικών με το θέμα.

Στη δεύτερη εκδήλωση, παρουσιάστηκε η ανάλυση και η στατιστική επεξεργασία ερωτηματολογίων

Ερωτηματολόγιο 1:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScoHL6RKtaNnlpzZxpxF4NfbDEVwNII1Jf8o7NkeCjQZzh6ow/viewform>

Ερωτηματολόγιο 2: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe11hz_-IW1g-_vkwTxlhSl75VFfRGz1dZZNwrEUPtVUrUy2Q/viewform)

όπου εκφράζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών-ΕΕΠ-ΕΒΠ των Ειδικών Σχολείων, για την αναπηρία και την ειδική εκπαίδευση και παρουσιάστηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά στο έργο τους.

Οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 68% εκτιμούν δεν υπάρχει κρατική υποστήριξη που να εξασφαλίζει στους/στις μαθητές/τριες ισότιμες ευκαιρίες εκπαίδευσης, το 63,5% θεωρεί ότι οι οικογένειες των μαθητών/τριών δεν στηρίζονται οικονομικά επαρκώς, μόνο το 47,7% θεωρεί την πρώιμη παρέμβαση επαρκή, ενώ το 76,2% εκτιμά ότι υπάρχει μια συνεχής αύξηση της εμπορευματοποίησης της ειδικής εκπαίδευσης. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την ανάγκη διάθεσης πόρων από την Πολιτεία ώστε αφενός να ενισχυθούν τα ειδικά σχολεία και αφετέρου να μπορούν τα γενικά σχολεία να δεχτούν περισσότερους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Στα ζητήματα συνεκπαίδευσης/συμπερίληψης/ένταξης, η έρευνα έδειξε ότι το 36,5% των εργαζόμενων στα ειδικά νηπιαγωγεία και το 25,93% στα ειδικά δημοτικά θεωρεί ότι θα ωφελούσε τους/τις μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες η καθολική τους συμμετοχή στη γενική τάξη και στα Αναλυτικά Προγράμματα του γενικού σχολείου. Ωστόσο, θεωρούν ότι θα ήταν εφικτή η συμμετοχή τους στα κοινωνικοσυναισθηματικά προγράμματα σε ποσοστό πάνω από 70%, αν και η εγγύτητα των ειδικών από τα γενικά σχολεία δεν διευκολύνει πάντα τέτοιου είδους προγράμματα. Ταυτόχρονα, όμως, το συντριπτικό ποσοστό (πάνω από 90%) διαφωνεί με την κατάργηση των ειδικών σχολείων και πάνω από 95% διαφωνεί με απόψεις για την κατάργηση κάθε μορφής ειδικής εκπαίδευσης. Εξάλλου, σύμφωνα με τις απαντήσεις, πάνω από το 50% θεωρεί ότι το ειδικό νηπιαγωγείο αποτελεί την καταλληλότερη δομή για όλους τους μαθητές του τμήματος. Συνεπώς, όταν οι εκπαιδευτικοί αναφέρονται στην ένταξη στο γενικό σχολείο, θεωρούν ότι αυτό θα πρέπει να γίνεται πάντα με την κατάλληλη υποστήριξη.

Η κατάργηση των δομών της ειδικής αγωγής στερεί το δικαίωμα των ασθενέστερων κοινωνικά οικογενειών να προσφέρουν στα παιδιά τους ειδική εκπαίδευση, αποτελεί κοινωνικό αποκλεισμό. Οδηγεί σε ένα πισωγύρισμα, στην εποχή που η ειδική εκπαίδευση δεν ήταν νομικά αναγνωρισμένη. Πολλοί από αυτούς τους μαθητές θα χαθούν από την εκπαίδευση, θα ξαναγίνουν το αόρατο κομμάτι της κοινωνίας.

Η εκπαιδευτική κοινότητα αναγνωρίζει ότι στα Ειδικά Σχολεία υπάρχουν ένα εξειδικευμένα προγράμματα τα οποία πρέπει να διαφυλάξουμε και να ενισχύσουμε. Βασική αρχή αποτελεί ότι η ειδική εκπαίδευση είναι ένα ατομικό και συνάμα δημόσιο αγαθό και ταυτόχρονα ένα κοινωνικό δικαίωμα για όλους.

B.1.2 Σχολική διαρροή – φοίτηση (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 07.05.2023:

<https://youtube.com/live/ZrfEAJQZQfo?feature=share> με ηλεκτρονική έκδοση http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/DOE-7_5.pdf)

αναδείχτηκαν σημαντικά θέματα και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις.

Παρουσιάστηκε η ανάλυση και η στατιστική επεξεργασία ερωτηματολογίων

Ερωτηματολόγιο 1:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScoHL6RKtaNnipzZxpxF4NfbDEVwNIhJf8o7NkeCjQZzh6ow/viewform>

Ερωτηματολόγιο 2: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe11hz_-lW1g-_vkwTxlhSl75VFfRGz1dZZNwrEUPtVUrUy2Q/viewform),

όπου εκφράζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών–ΕΕΠ-ΕΒΠ των Ειδικών Σχολείων, για την αναπηρία και την ειδική εκπαίδευση και παρουσιάστηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά στο έργο τους.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι το Ειδικό Σχολείο αποτελεί την καταλληλότερη δομή φοίτησης για τη συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών/τριών τους.

Το προσωπικό των ειδικών σχολείων, διαθέτει σε ποσοστό περίπου 70% πάνω από έναν ακαδημαϊκό τίτλο πέραν του βασικού.

Η ανάλυση έδειξε ότι τα Ειδικά Σχολεία δεν υποστηρίζονται επαρκώς από την Πολιτεία ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες τους και να επιτελούν απρόσκοπτα το έργο τους. Συγκεκριμένα, το 50% στα Δημοτικά και το 70% στα Νηπιαγωγεία θεωρεί ότι ο αριθμός του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού, σχολικοί ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, άλλες ειδικότητες, εργοθεραπευτές, δεν επαρκεί για τα εξειδικευμένα προγράμματα των μαθητών.

Άνω του 50% αναφέρει μειωμένη ασφάλεια βασικών χώρων (προαύλιο, είσοδος, σκάλες).

Ολοήμερο πρόγραμμα διαθέτει μόνο το 38% των Ειδικών Δημοτικών και το 15% των Ειδικών Νηπιαγωγείων, γεγονός που πλήττει κυρίως τις ασθενέστερες οικογένειες.

Υπάρχει υποεκπροσώπηση των μεταναστών/τριών, γεγονός που θέτει το θέμα της πρόσβασής του πληθυσμού αυτού στις ειδικές δομές.

Επιπλέον, αναφέρονται μη επαρκή αναλυτικά προγράμματα (σύμφωνα με το 60%), ελλείψεις σε ψηφιακό εξοπλισμό και ειδικά λογισμικά κατάλληλα για τους μαθητές, απουσία υλικών που βοηθούν την ανάπτυξη της επικοινωνίας και εναλλακτικών/ενισχυτικών προγραμμάτων επικοινωνίας για μαθητές/τριες που δεν έχουν αναπτύξει προφορικό λόγο, με αποτέλεσμα περίπου το 97% των εκπαιδευτικών να δηλώνει ότι προκειμένου να φέρει σε πέρας το πρόγραμμα αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει προσωπικό του υλικό ή εξοπλισμό.

Όσον αφορά στα Νηπιαγωγεία τα προγράμματα ειδικής διδασκαλίας που υλοποιούνται συμβάλλουν περισσότερο στην καλλιέργεια γνωστικών και λιγότερο κοινωνικών δεξιοτήτων και σχέσεων και συμμετοχής στην κοινότητα, το οποίο αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τη συμπερίληψη.

Ωστόσο, στα Δημοτικά τα προγράμματα ειδικής διδασκαλίας φαίνεται ότι επιδρούν περισσότερο στις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, και στην ανάπτυξη για ανεξαρτησία στο σπίτι (ντύσιμο, προσωπική καθαριότητα και φροντίδα, καθαριότητα).

Παρά το γεγονός ότι δηλώνεται υψηλή επιθυμία για προγράμματα συνεκπαίδευσης, η υλοποίησή τους δεν κατέστη σε μεγάλο βαθμό δυνατή, για διάφορους λόγους. Αυτό ενδέχεται να επηρεάζεται και από το γεγονός ότι πάνω από το 70% των ειδικών Νηπιαγωγείων και το 55% των Δημοτικών δεν συστεγάζεται ή δεν βρίσκεται κοντά σε άλλα σχολεία. Περιορισμένα είναι τα προγράμματα με την τοπική κοινότητα ή με τη συμμετοχή γονέων.

Ένα σημαντικό εύρημα της έρευνας, που αφορά στη σχολική διαρροή στην ειδική εκπαίδευση είναι το εξής: Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, οι σημαντικότεροι λόγοι, που μια οικογένεια αποφασίζει την εγγραφή του παιδιού της στο Ειδικό Σχολείο είναι η εξειδικευμένη υποστήριξη που λαμβάνει εκεί, λόγω της ύπαρξης εκπαιδευτικού, ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού, κατάλληλου υλικού. Επίσης, λόγω της ομαλής και ασφαλούς ένταξής του στο σχολείο. Αντίθετα, σημαντικοί λόγοι για τους οποίους οι γονείς δεν συναινούν στην εγγραφή στο Ειδικό Σχολείο, σχετίζονται με ζητήματα κοινωνικού στιγματισμού, μη παραδοχής των δυσκολιών του παιδιού και υποστελέχωσης των σχολείων. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι η πλήρης στελέχωση σε προσωπικό και υλικοτεχνικές υποδομές μαζί με την ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των οικογενειών θα συμβάλουν καθοριστικά στη μείωση της σχολικής διαρροής.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι σημαντικό, οι συνάδελφοι να μην αλλάζουν κάθε χρόνο, να αποτελούν ένα σταθερό σημείο αναφοράς για τα παιδιά, να εμβαθύνουν στα σχετικά προβλήματα και να συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη κατάλληλων παιδαγωγικών στρατηγικών αντιμετώπισής τους. Ακόμη, στο επίπεδο των κοινωνικών πολιτικών, θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε οι μαθητές των ευπαθών ομάδων να υποστηρίζονται συστηματικά, εστιάζοντας στις ανάγκες τους, και όχι ευκαιριακά μέσω χρηματοδοτούμενων ή εμπορευματοποιημένων προγραμμάτων με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης.

Σε ότι αφορά τα προβλήματα στην εργασία σε Ειδικό Σχολείο, αναφέρονται σε μεγάλο ποσοστό η ακαταλληλότητα του χώρου, η έλλειψη εξοπλισμού, έλλειψη προσωπικού.

Σε ότι αφορά τα θετικά της εργασίας, όπως φαίνεται, ότι δεν προσφέρεται από το κράτος, που δεν στηρίζει τους εκπαιδευτικούς, κερδίζεται από τις σχέσεις τους με τα παιδιά και την αγάπη των παιδιών, τη συναδελφικότητα και την αλληλεγγύη ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, την πρόοδο και τη βελτίωση των μαθητών.

B.1.3 Σχέσεις μεταξύ μαθητών / μαθητριών (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 19.03.2023 <https://www.youtube.com/watch?v=wkLq4N71ogI> και η οποία εκδόθηκε ηλεκτρονικά (<https://shorturl.at/yzLPU>) παρουσιάστηκαν σημαντικές απόψεις και μεταφέρθηκε η διεθνής εμπειρία από συλλογικά, δημοκρατικά και συνεργατικά μοντέλα εκπαίδευσης. Αναδείχτηκαν σημαντικές πτυχές συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πολιτικών που επηρεάζουν και καθορίζουν τις συνθήκες μάθησης στο σχολείο και κατά συνέπεια τις σχέσεις που διαμορφώνονται στο σχολείο. Αναδείχθηκαν:

Οι παθογένειες του κυρίαρχου εκπαιδευτικού μοντέλου που για περισσότερα από είκοσι χρόνια προωθεί τον ανταγωνισμό μεταξύ των σχολείων, τα τυποποιημένα αναλυτικά προγράμματα, τις εξετάσεις, την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και την λεγόμενη ελεύθερη επιλογή σχολείου.

Το παράδειγμα ενός εναλλακτικού εκπαιδευτικού μοντέλου που δίνει έμφαση στη συνεργασία και όχι τον ανταγωνισμό μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολείων, στην παιδαγωγική ελευθερία και στην εμπιστοσύνη προς τους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία.

Η ευθεία συσχέτιση των αποκλίσεων στις επιδόσεις μαθητών/τριών με την κοινωνική τους προέλευση, τις κοινωνικο-οικονομικές ανισότητες και τις συνακόλουθες εκπαιδευτικές ανισότητες.

Η απουσία αντισταθμιστικών και εξισωτικών πολιτικών υπέρ των μαθητών/τριών που προέρχονται από τα κοινωνικά στρώματα που μειονεκτούν.

Η αποτυχία των εκπαιδευτικών πολιτικών και «μεταρρυθμίσεων», που εφαρμόστηκαν τα τελευταία 23 έτη, να βελτιώσουν τις συνθήκες και τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η αναγκαιότητα ανακατεύθυνσης των οικονομικών πόρων προς τον ανθρώπινο παράγοντα και την καθημερινή σχολική πράξη, αντί για τη σημερινή έμφαση στον τεχνολογικό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης και την ενίσχυση της εκπαιδευτικής γραφειοκρατίας,.

Η ραγδαία υποβάθμιση της επαγγελματικής ευημερίας των εκπαιδευτικών, που συσχετίζεται άμεσα με την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και την απουσία συνεργατικής σχολικής κουλτούρας, εκ μέρους της Πολιτείας.

Διεθνείς έρευνες υπογραμμίζουν ότι: Η εντατικοποίηση της εργασίας των εκπαιδευτικών υποβαθμίζει το επίπεδο συνεργασίας εντός του σχολείου (Stone-Johnson, 2016).

Οι πρακτικές αξιολόγησης των σχολείων δημιουργούν ένα περιβάλλον ατομικισμού και ανταγωνισμού, το οποίο υπονομεύει τις παιδαγωγικές σχέσεις. Ενώ οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να συνεργαστούν με τους μαθητές, για να αναπτυχθούν, γνωσιακά, συναισθηματικά και κοινωνικά, κάτι που απαιτεί την αντιμετώπισή τους ως πολύπλευρων προσωπικοτήτων, το κυρίαρχο συστημικό πλαίσιο τους

υποχρεώνει να δίνουν προτεραιότητα σε ένα στενό φάσμα μετρήσιμων αποτελεσμάτων και βαθμολογιών των μαθητών (Acton & Glasgow, 2015).

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 14.05.2023 <https://youtube.com/live/FjiPIQnsQF8?feature=share> και η οποία υπάρχει σε ηλεκτρονική έκδοση (<http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/14.5.2023.pdf>) αναδείχτηκε ότι η ανάπτυξη, η καλλιέργεια και η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών/τριων διαμορφώνουν υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον, δημιουργούν εσωτερικά κίνητρα, συνδέονται με υψηλά μαθησιακά και γνωστικά οφέλη και ασκούν ισχυρές και διαρκείς επιδράσεις στη ζωή των μαθητών/τριων. Τόσο οι διαπροσωπικές σχέσεις όσο και η μάθηση, ενισχύονται ουσιαστικά από μία συνεργατική δημοκρατική δομή τάξης, ενός συνεργατικού δημοκρατικού σχολείου.

Από τις έρευνες της ΔΟΕ :

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScatJV3QmNKK-kE3MzvUZ1geJDMLT7_4od9lDbzAREQmNwXA/viewform?usp=sf_link

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfHC7XQZV0isHwxNPYzqMyAoN3Uydg7HEo8VgJqbMmgOoDdxg/viewform?usp=sf_link

προκύπτουν:

Το 85% θεωρεί ότι τα αναλυτικά προγράμματα δεν προσφέρουν ευκαιρίες ενδυνάμωσης σχέσεων. Ενώ το 67% των εκπαιδευτικών Ειδικών Σχολείων εκτιμά ότι τα υπάρχοντα αναλυτικά προγράμματα δεν βοηθούν το έργο τους.

Το 81% των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι η ανάπτυξη των σχέσεων στη σχολική τάξη δυσχεραίνεται από το πλήθος των εξωδιδασκικών καθηκόντων των εκπαιδευτικών, ενώ το 52% των εκπαιδευτικών επισημαίνει ότι το πλήθος των μαθητών της σχολικής τάξης δεν διαμορφώνει όρους ανάπτυξης των σχέσεων των μαθητών. Επίσης το 94% των εκπαιδευτικών επισημαίνει την ανάγκη υποστηρικτικών θεσμών και την ύπαρξη συμβουλευτικής υποστήριξης σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.

Επιβεβαιώνεται η άποψη ότι η τάση του εκπαιδευτικού μηχανισμού να χρεώνει στους μαθητές/τριες δικές του αποτυχίες και αδυναμίες δυσχεραίνουν την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των μαθητών / μαθητριών.

Οι εκπαιδευτικοί βιώνουν μία γενικευμένη αίσθηση υποτίμησης της δουλειάς και του έργου τους από την πολιτεία. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη σεβασμού προς τους εκπαιδευτικούς εκδηλώνεται στον μισθό μας, στην κατάργηση της επιμόρφωσης με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, στην εκφοβιστική νομοθεσία για την αξιολόγηση, αλλά και στον περιορισμό της επαγγελματικής και επιστημονικής τους αυτονομίας.

Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι αυξημένες ανάγκες των μαθητών/τριών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρέπει να πληρούνται προϋποθέσεις: η ύπαρξη ολιγομελών τμημάτων και κατάλληλων υποδομών, η επάρκεια υλικού και η σταθερότητα του προσωπικού. Τα παραπάνω μπορούν να εξασφαλίσουν στους/στις εκπαιδευτικούς τον απαραίτητο χρόνο και τα μέσα ώστε να ασχοληθούν ουσιαστικά και εποικοδομητικά με τους μαθητές/μαθήτριές τους, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια των

μαθησιακών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων και την ενίσχυση των διαπροσωπικών τους σχέσεων. Αντίθετα, τα Ειδικά σχολεία εξακολουθούν να έχουν πολυπληθή τμήματα, ακατάλληλα κτήρια, διαρκώς μεταβαλλόμενο και μη επαρκή αριθμό προσωπικού. Όλα αυτά, αποτελούν παράγοντες που δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο και αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων.

B.1.4. Σχέσεις μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 14.05.2023 <https://youtube.com/live/FjiPIQnsQF8?feature=share> και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/14.5.2023.pdf>) παρουσιάστηκαν σημαντικές απόψεις και ευρήματα έρευνας για τις σχέσεις που διαμορφώνονται στο σχολείο, τόσο μεταξύ μαθητών – μαθητριών, όσο και μεταξύ μαθητών – εκπαιδευτικών. Αναδείχθηκε η σημασία της συνεργατικής διδασκαλίας για ένα δημοκρατικό σχολείο. Συγκεκριμένα:

Η ανάπτυξη, η καλλιέργεια και η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών αποτελούν σημαντικές διαστάσεις του παιδαγωγικού κλίματος της τάξης. Έρευνες έχουν καταδείξει, πως οι θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, διαμορφώνουν υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον, δημιουργούν εσωτερικά κίνητρα, συνδέονται με υψηλά μαθησιακά και γνωστικά οφέλη και ασκούν ισχυρές και διαρκείς επιδράσεις στη ζωή των μαθητών/τριών.

Τόσο οι διαπροσωπικές σχέσεις όσο και η μάθηση, ενισχύονται ουσιαστικά μέσα από την ομαδοκεντρική διδασκαλία όταν αυτή υλοποιείται σε μία συνεργατική δημοκρατική δομή τάξης, ενός συνεργατικού δημοκρατικού σχολείου.

Η εκπαίδευση πρέπει να είναι επικεντρωμένη:

1. Στη διαμόρφωση του ανθρώπου-πολίτη ώστε να γίνει κριτικός παρατηρητής του περιβάλλοντος και της κοινωνίας.
2. Σε ένα σχολείο που προωθεί τις αρχές της συνεργασίας και της δημοκρατίας, αλλά και οργανώνεται και λειτουργεί με βάση αυτές τις αρχές.
3. Στο ίδιο το παιδί (επιθυμίες του, ανάγκες, συναισθήματα, ιστορία του...) μέσω βιωματικής μάθησης και όχι μόνο στη νοησιарχία.
4. Στην αποδοχή κανόνων και αξιών ως εργαλεία προστασίας της συλλογικότητας και όχι ως εργαλεία πειθαρχίας.

Τα παραπάνω επιδίδουν την πολιτική διάσταση της εκπαίδευσης (πολιτειότητα).

Το Συνεργατικό Δημοκρατικό Σχολείο, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα συνεργατικής μάθησης και διδασκαλίας που συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών σχέσεων. Καθώς έχει ως στόχο, όχι μόνο την προώθηση και ισχυροποίηση των αρχών της συνεργασίας και της δημοκρατίας αλλά

και την οργάνωση και λειτουργία του στη βάση αυτών αρχών, δημιουργεί ένα ισχυρό παιδαγωγικό βίωμα στους μαθητές/τριες εναλλακτικής, συνεργατικής δημοκρατικής εκπαίδευσης.

Μέσα από τη χρήση συνεργατικών παιδαγωγικών τεχνικών πχ. Συμβούλιο Τάξης, Σχολική Εφημερίδα, Επισκέψεις κλπ. και αναστοχαστικών δράσεων, αναδεικνύονται οι κανόνες ως εργαλεία προστασίας της συλλογικότητας, θεματοποιούνται οι αξίες της συνεργασίας, της αλληλεγγύης, του σεβασμού και της ισότητας ως θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας, και γενικεύονται οι δημοκρατικές έννοιες, έτσι ώστε να χρησιμοποιηθούν και σε διαφορετικό πλαίσιο.

Όπως επισημαίνεται στην έρευνα της ΔΟΕ :

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfHC7XQZV01sHwxNPYzqMyAoN3Uydg7HEo8VGJqbMmgOoDdxg/viewform?usp=sf_link

https://docs.google.com/forms/d/1GsWu4sQbdXHqPTxpfVSQlfrpT6at_1sgVnNWqXV34/edit?usp=sharing_eil_se_dm&ts=6478e70f

Οι σχέσεις εκπαιδευτικών μαθητών δυσχεραίνονται:

1. Από την έλλειψη χρόνου που δημιουργείται λόγω των υπερβολικών απαιτήσεων των βιβλίων, όπως επισημαίνει το 85% των εκπαιδευτικών δημοτικών και το 87% των νηπιαγωγών.
2. Από τον όγκο της ύλης (75%)
3. Από την καθημερινή πίεση των υπηρεσιακών υποχρεώσεων, πέραν της διδασκαλίας (83%).
4. Από το πλήθος των μαθητών (73% των εκπαιδευτικών και 85% των νηπιαγωγών).

Το 85% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι τα αναλυτικά προγράμματα δεν προσφέρουν ευκαιρίες ενδυνάμωσης σχέσεων.

Επίσης το 94% των εκπαιδευτικών δημοτικού και το 79% εκπαιδευτικών νηπιαγωγείου επισημαίνει την ανάγκη υποστηρικτικών θεσμών και την ύπαρξη συμβουλευτικής υποστήριξης σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η έγκαιρη στελέχωση του ειδικού σχολείου με όλο το απαραίτητο προσωπικό (εκπαιδευτικό, ειδικό εκπαιδευτικό και ειδικό βοηθητικό) επηρεάζει καθοριστικά τη σχολική ζωή και συμβάλλει στη δημιουργία θετικού κλίματος μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών.

Επιβεβαιώνεται η άποψη ότι το φορτωμένο αναλυτικό πρόγραμμα σε συνδυασμό με την τάση του εκπαιδευτικού μηχανισμού να χρεώνει στους μαθητές/τριες (μέσω της αξιολόγησης) δικές του αποτυχίες και αδυναμίες δυσχεραίνουν την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ μαθητών / μαθητριών και εκπαιδευτικών.

Οι εκπαιδευτικοί βιώνουν μία γενικευμένη αίσθηση υποτίμησης της δουλειάς και του έργου τους από την πολιτεία. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη σεβασμού προς τους εκπαιδευτικούς εκδηλώνεται στον μισθό, στην κατάργηση της επιμόρφωσης με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, στην εκφοβιστική νομοθεσία για την αξιολόγηση, αλλά και στον περιορισμό της επαγγελματικής και επιστημονικής τους αυτονομίας.

Όπως επισημαίνεται σε διεθνή μεταέρευνα (Acton & Glasgow, 2015), σε συνθήκες ανταγωνισμού, ατομικισμού, μανατζερισμού οι κοινωνικές σχέσεις υποτάσσονται σε μια τεχνικοποίηση, υπονομεύεται η συνεργατική φύση της εργασίας στο σχολείο, μειώνεται ο σεβασμός, δίνεται προτεραιότητα σε μετρήσιμα αποτελέσματα, υπονομεύεται η ποιότητα της διδασκαλίας, η ποιότητα των σχέσεων και περιορίζεται η ανάπτυξη δημιουργικού παιδαγωγικού έργου.

Παρά τις αντιξοότητες, η συνεργασία με τους γονείς για την επίλυση πρωτόγνωρων προβλημάτων και η αδιάλειπτη έγνοια για τους μαθητές μας στο ειδικό σχολείο, παρά τις δυσκολίες, συνέβαλαν και τη φετινή χρονιά στην ανάπτυξη σχέσεων σεβασμού και εμπιστοσύνης μεταξύ μαθητών/ μαθητριών και εκπαιδευτικών.

B.1.5. Σχέσεις σχολείου – οικογένειας (Βαθμός: 4)

Η συνεργασία του σχολείου με τους γονείς διευκολύνεται από τη σταθερή παρουσία εκπαιδευτικών σε ένα σχολείο, έτσι ώστε η σχέση εκπαιδευτικών- γονέων να μην ξεκινάει κάθε χρόνο από το μηδέν. Οι ελαστικές σχέσεις εργασίας των εκπαιδευτικών και η χρόνια αδιοριστία, συνεπάγονται υπερβολική κινητικότητα από σχολική μονάδα σε σχολική μονάδα και επηρεάζουν αρνητικά (αλλού λιγότερο κι αλλού περισσότερο) τη θεμελίωση, διατήρηση και ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων με τους γονείς. Το φαινόμενο αυτό, στα ειδικά σχολεία έχει ακόμα πιο σοβαρές επιπτώσεις, καθώς οι μαθητές/μαθήτριες με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και οι οικογένειές τους αποτελούν έναν πληθυσμό πολλαπλά ευάλωτο.

Από την άλλη πλευρά, όταν υπάρχει οικονομική και επαγγελματική ασφάλεια στην οικογένεια, δίνεται η δυνατότητα στους γονείς να ασχοληθούν σε βάθος και σταθερά με τη σχολική πορεία των παιδιών τους, γεγονός που διευκολύνει τη συνεργασία τους με το σχολείο, είτε ατομικά είτε μέσα από την ενίσχυση των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων. Στη χώρα μας όμως οι σχέσεις σχολείου οικογένειας δυσχεραίνονται καθοριστικά από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική περιθωριοποίηση μεγάλου αριθμού γονέων μέσα από τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, τη ρευστοποίηση - εντατικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, την απορρύθμιση των ωραρίων των εργαζομένων, την εκτεταμένη φτώχεια, την αύξηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας, την ανεπάρκεια των μηχανισμών κοινωνικής πρόνοιας και την αφυδάτωση των δημοκρατικών μηχανισμών. Σύμφωνα με την έρευνα της ΔΟΕ, το 77,8% των εκπαιδευτικών δηλώνουν ότι οι οικογένειες των μαθητών/τριών τους βιώνουν κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Για τους γονείς αυτούς υπάρχουν πολύ πιο πειστικές καθημερινές προτεραιότητες από τη συνεργασία με το σχολείο. Μάλιστα, το 68,8% των εκπαιδευτικών επισημαίνει ότι οι οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες των οικογενειών δημιουργούν όρους αρνητικών παρεμβάσεων στις σχέσεις σχολείου – οικογένειας. Ταυτόχρονα το 76% των εκπαιδευτικών δηλώνει τη σταθερή πεποίθηση ότι η ανάπτυξη των σχέσεων με τις οικογένειες των μαθητών/τριών, γίνεται μοχλός για την ανάπτυξη των σχέσεων μέσα στη σχολική τάξη.

Τέλος, οι γονείς μαθητών/τριών με χαμηλές επιδόσεις καθώς και οι γονείς των μαθητών/μαθητριών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποδέχονται συνήθως μοιρολατρικά την πραγματικότητα αυτή, αποφεύγοντας την αναμέτρηση μαζί της. Η έγκαιρη και επαρκής στελέχωση του Ειδικού Σχολείου και η εξασφάλιση των υλικών όρων λειτουργίας του καθώς και η διαρκής υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών

και των οικογενειών με προγράμματα, δημόσιες δομές διάγνωσης και δωρεάν θεραπευτικές παρεμβάσεις θα μείωνε την καθημερινή δυσβάσταχτη καθημερινότητα των γονέων και θα βελτίωνε σημαντικά τη δυνατότητα του σχολείου να συνεργαστεί μαζί τους.

Θετικά σημεία

1. Ενιαίοι και καθολικοί μορφωτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι για όλα τα παιδιά.
2. Διατήρηση του χαρακτήρα και του ρόλου του Ειδικού Σχολείου.
3. Διδακτικό υλικό που παράγεται από τους εκπαιδευτικούς της πράξης.
4. Καθημερινή από τους εκπαιδευτικούς ανατροφοδότηση των μαθητών/τριών και των γονέων για την πρόοδο και τις δυσκολίες των ίδιων των μαθητών.
5. Οι συνεχείς προσπάθειες των εκπαιδευτικών να υπάρχει γόνιμη επικοινωνία με τους γονείς, παρά τις καθημερινές δυσκολίες.
6. Οι καθημερινές προσπάθειες διαμόρφωσης αντισταθμιστικών και μορφωτικά επωφελών παιδαγωγικών πρακτικών. Είναι χαρακτηριστικό από την έρευνα της ΔΟΕ ότι παρά τις συνεχώς αυξανόμενες αντιξοότητες (ελλείψεις, κενά πανδημία, όγκος ύλης, αύξηση μαθητών ανά τμήμα) το εκπαιδευτικό σώμα υλοποιεί σε μεγάλο βαθμό συνεργατικές μορφές μάθησης και διδασκαλίας. Το γεγονός αυτό βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα απαξίωσης των εκπαιδευτικών και του έργου τους που προβάλλεται προς την κοινωνία.
7. Η ανάδειξη, μέσω των δράσεων των εκπαιδευτικών, των κοινωνικών παραμέτρων και διαστάσεων της εκπαίδευσης.

Σημεία προς βελτίωση

1. Συστηματική και μακροχρόνια παρέμβαση για τον δραστικό περιορισμό μορφών που υπονομεύουν τον δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης.
2. Σταθερή-μόνιμη και όχι ευκαιριακή στελέχωση όλων των ειδικών σχολείων με όλο το απαραίτητο προσωπικό (εκπαιδευτικό, ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό) με δημιουργία οργανικών θέσεων.
3. Εξέταση του περιεχομένου των διδακτικών πρακτικών ως προς τη μορφωτική τους ωφέλεια, την αντισταθμιστική τους δυναμική, και τη δυνατότητά τους ως προς την άμβλυση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων.
4. Περιορισμός του γεγονότος να μετακινούνται οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί σε διαφορετικές κάθε σχολικό έτος περιοχές της χώρας για να εργαστούν. Διορισμός- Μονιμοποίηση των αναπληρωτών.

5. Αντιμετώπιση της ανεργίας, της φτώχειας και της περιθωριοποίησης μεγάλων τμημάτων της ελληνικής κοινωνίας, ώστε όλοι οι γονείς να μπορέσουν να παρακολουθούν και να υποστηρίζουν την πρόοδο των παιδιών τους.

6. Εκσυγχρονισμός των υποδομών (υλικών, κτιριακών, πολιτισμικών, ηλεκτρονικών) όλων των ειδικών σχολείων.

7. Υπάρχει σημαντική έλλειψη των απαραίτητων εξειδικευμένων χώρων για τους μαθητές. Διαπιστώνεται ανεπάρκεια σε ψηφιακό εξοπλισμό των τάξεων, σε λογισμικά προγράμματα, σε οπτικοακουστικά μέσα, σε μουσικό, θεατρικό, εικαστικό και άλλο εξοπλισμό, ενώ τα περισσότερα Ειδικά Σχολεία δεν διαθέτουν αίθουσα εκδηλώσεων και βιβλιοθήκη.

8. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι πολύ συχνά αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν προσωπικό τους εξοπλισμό για να φέρουν εις πέρας προγράμματα για τους μαθητές τους. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι χρειάζονται περισσότεροι δημόσιοι θεσμικοί φορείς για την υποστήριξη μαθητών με τραυματικά βιώματα, ενώ η εμπορευματοποίηση της ειδικής εκπαίδευσης αυξάνεται διαρκώς. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι χρειάζεται να λειτουργήσουν περισσότερα Ειδικά Σχολεία.

Διοικητική λειτουργία

B.2.1. Ηγεσία – Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 26.05.2023 <https://youtube.com/live/8PDIdqxMIz8?feature=share> και τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/06/DOE-26_5.pdf, διατυπώθηκαν τα παρακάτω:

Ο σχολικός χώρος έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία γιατί επηρεάζει καθοριστικά τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης και συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/τριών (βιολογική, συναισθηματική, γνωστική).

Στην Ελλάδα η ανέγερση κτηρίων γίνεται έχοντας τα ίδια χαρακτηριστικά για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, εξυπηρετώντας το ίδιο μοντέλο διδασκαλίας, από το 1895. Τα σύγχρονα πρότυπα για την ανέγερση σχολικών κτηρίων πρέπει να εξελίσσονται διαρκώς, με βάση τις ανάγκες των παιδιών, τις τεχνολογικές εξελίξεις και την καλύτερευση της Δημόσιας Δωρεάν Εκπαίδευσης

Η ανάγκη ανέγερσης νέων σύγχρονων διδακτηρίων, ώστε να υπάρξει ποσοτική και ποιοτική επάρκεια σχολικών χώρων για το μαθητικό πληθυσμό που θα ικανοποιούν τη σύγχρονη παιδαγωγική προσέγγιση.

Ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων διδακτηρίων από παιδαγωγική και αρχιτεκτονική άποψη ώστε να δημιουργηθούν χώροι πλούσιοι σε ερεθίσματα που να ανταποκρίνονται στη μάθηση, την ηλικία και την ανάπτυξη του παιδιού, με τη μέθοδο του Παιδαγωγικού Σχεδιασμού.

Η ανάγκη διαμόρφωσης ενός προγράμματος σχολικής στέγης, άμεσης προτεραιότητας, με την επαναλειτουργία του ΟΣΚ ως αποκλειστικού δημόσιου φορέα, που θα έχει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων (σχεδιασμό - υλοποίηση - ανέγερση - εξοπλισμό), χωρίς υποθήκευση δημόσιου χώρου σε ιδιώτες ή εταιρείες.

Η άμεση πολεοδομική και νομική προτεραιότητα σε ό,τι αφορά στη σχολική στέγη.

Σε αρκετές περιπτώσεις τα Δημοτικά Σχολεία στεγάζονται σε παλιά κτήρια, με αίθουσες διδασκαλίας που υπηρετούν ίδιο μοντέλο χώρου, ως προς τη διάταξη των θρανίων, το φωτισμό, τον προσανατολισμό, τους διαδρόμους κυκλοφορίας, τον πίνακα και την έδρα. Χώρος «ιδρυματικός», με αρχιτεκτονική υστέρηση που δημιουργεί αντιστοιχώς, συνθήκες υστέρησης και στον τρόπο διδασκαλίας και μάθησης. Χώρος όπου απουσιάζουν είτε είναι παρωχημένα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας και της βαθμίδας εκπαίδευσης και που δεν προσφέρει δυνατότητες για συνεργατική διδασκαλία και μάθηση.

Η πραγματικότητα αυτή επιτάσσει την ανάδειξη του προβλήματος των σχολικών χώρων και των κτηριακών υποδομών, την ανάδειξη ευθυνών και συνεπειών.

Η χρόνια ελλιπής κρατική χρηματοδότηση, η ανυπαρξία μακροχρόνιου σχεδιασμού σχολικής στέγης, οι εκπαιδευτικές πολιτικές και προτεραιότητες, η εγκατάλειψη, το κλείσιμο του Ο.Σ.Κ και η μη καταβολή, από την Πολιτεία, των αναγκαίων οικονομικών πόρων, έχουν οδηγήσει σε ελάχιστες κατασκευές νέων σχολικών κτηρίων και σε ακόμα λιγότερες παρεμβάσεις για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αιθουσών διδασκαλίας από αρχιτεκτονική και παιδαγωγική σκοπιά.

Οι σύγχρονες αίθουσες διδασκαλίας πρέπει να διακρίνονται από τον παιδαγωγικά αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του σχολικού χώρου που συσχετίζει τις γνωστικές, παιδαγωγικές, ψυχοκοινωνικές απαιτήσεις, με τα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας και προβλέπουν:

- Τον τρόπο συνύπαρξης και συνεργασίας των μαθητών σε μικρές ή μεγάλες ομάδες
- Τη δυνατότητα αισθητικής έκφρασης των παιδιών
- Τη δυνατότητα παρέμβασης του παιδιού στο χώρο (χωρίς να ενοχλεί τον άλλον ή το μάθημα)
- Την ευελιξία και μεταβλητότητα του χώρου, ανάλογα με τις ανάγκες των διαφόρων μαθημάτων
- Την επικοινωνία κατά πρόσωπο
- Τη δυνατότητα του παιδιού να διαμορφώνει τόπους
- Την ελεύθερη σχέση του σώματος με το χώρο

Χρειάζονται μόνιμες και κατάλληλες κτηριακές υποδομές που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες των παιδιών :

1. Ασφάλεια και προσβασιμότητα: Τα παιδιά πρέπει να αισθάνονται ασφαλή στο σχολικό περιβάλλον, με κατάλληλα μέτρα ασφαλείας και επίβλεψη αλλά και προσβασιμότητα (για τα παιδιά με κινητικές αναπηρίες)
2. Υγιεινή και ευεξία: Οι εγκαταστάσεις πρέπει να παρέχουν καθαρό νερό, υγιεινά τουαλέτες και κατάλληλους χώρους για την υγεία και την ευεξία των παιδιών.
3. Κοινωνικές ανάγκες: Τα σχολικά κτήρια πρέπει να διαθέτουν χώρους συνάντησης, όπως αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και παιδικές χαρές, που προάγουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων κοινωνικής συνεργασίας.
4. Μάθηση και δημιουργικότητα: Τα σχολικά κτήρια πρέπει να διαθέτουν ευέλικτους και εμπνευσμένους χώρους μάθησης, που προάγουν τη δημιουργικότητα και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των παιδιών.

B.2.2 Σχολείο και κοινότητα (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 19.02.2023 <https://youtube.com/live/1fC-ymxW-zs> και η οποία εκδόθηκε ηλεκτρονικά http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/%CE%A0%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7-19_2_2023.pdf,

αναδείχθηκαν οι πρακτικές διαχείρισης της χρηματοδότησης για τα λειτουργικά έξοδα και τα έργα συντήρησης των σχολικών υποδομών από τους Δήμους, καθώς και ο ρόλος των Σχολικών Επιτροπών. Επίσης αναδείχθηκαν τα προβλήματα που σχετίζονται με τις αιτίες και τις συνέπειες της υποχρηματοδότησης των σχολείων καθώς και πλευρές της έμμεσης και άμεσης ιδιωτικοποίησης του δημόσιου σχολείου.

Όλοι οι φορείς (γονείς, δήμοι, εκπαιδευτικοί) τονίζουν την ανάγκη γενναίας αύξησης της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων, κατασκευής σύγχρονων, παιδαγωγικά κατάλληλων και ασφαλών σχολικών κτηρίων με αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Επιτακτική είναι η άμεση και διαφανής κατανομή καθώς και η απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Επισημαίνεται η ανάγκη κρατικής χορήγησης όλων των παγίων δαπανών (ενέργεια, θέρμανση, επικοινωνία, ύδρευση, καθαριότητα) με παράλληλη κατάργηση του ΦΠΑ για τις σχολικές μονάδες.

Πιο συγκεκριμένα, επισημάνθηκε:

Η χρηματοδότηση των σχολείων έχει μειωθεί κατά 32% την τελευταία 15ετία. Συγκεκριμένα οι δαπάνες για την παιδεία έχουν μειωθεί κατά 1,8 δις ευρώ στα τελευταία 11 χρόνια, και την ίδια στιγμή οι γονείς δίνουν από την τσέπη τους περίπου 1,2 δις ευρώ τον χρόνο στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Η χρηματοδότηση πρέπει να γίνεται με βάση τις πραγματικές ανάγκες των Σχολείων. Οι λειτουργικές ανάγκες των σχολείων είναι πολύ περισσότερες απ' ό,τι παλαιότερα. Το ίδιο ισχύει για τις παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές ανάγκες.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκαν: η συντήρηση και οι μονώσεις, η πυροπροστασία, η καθαριότητα, η διαμόρφωση και η ασφάλεια των εσωτερικών και αύλειων χώρων, η ανέγερση νέων κτιρίων Δημοτικών και Νηπιαγωγείων, οι απαλλοτριώσεις οικοπέδων, η διενέργεια τεχνικών μελετών, η παροχή δεκατιανού

και γεύματος σε όλα τα παιδιά, τα οποία πρέπει να φοιτούν σε ένα σχολείο που το χαίρονται, τα εμπνέει, τα κάνει να αισθάνονται οικεία και ευχάριστα, βελτιώνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία.

Σήμερα, το 30% των σχολικών κτηρίων είναι πάνω από 50 χρόνων.

Τα κρατικά κονδύλια για τη σχολική στέγη έχουν περικοπεί κατά 70%.

Βιβλιοθήκη έχει το 12% των δημοτικών και πολύ μικρότερο ποσοστό στα Νηπιαγωγεία.

Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων έχει το 27% των σχολείων.

Αίθουσες φυσικών επιστημών έχει το 5% των δημοτικών, ενώ γυμναστήρια έχει περίπου το 6%.

Οι μισοί περίπου μαθητές/τριες φοιτούν σε τμήματα πάνω άνω των 21 μαθητών/τριών.

Το 32% των εκπαιδευτικών μετακινείται από 2 έως σε 5 σχολεία.

Οι όροι υγιεινής και ασφάλειας στο σχολείο για τους μαθητές και για τους εκπαιδευτικούς δεν εξασφαλίζεται και δεν εξασφαλίζεται για πάνω από το 85% των σχολικών κτηρίων.

Υπάρχει ανάγκη άμεσου προγράμματος σχολικής στέγης και ανέγερσης νέων κτηρίων.

Η χρόνια υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης οδηγεί σε δυσχερή κατάσταση το δημόσιο σχολείο με σοβαρές συνέπειες στη μόρφωση των παιδιών. Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης είναι στοχευμένη πολιτική πρακτική. Η υποχρηματοδότηση των σχολείων θα οδηγήσει στην ολοένα και περισσότερο εξάρτηση από εξωσχολικούς παράγοντες, όπως είναι οι ιδιωτικοί πόροι, οι χορηγοί. Η εξάρτηση αυτή θα οδηγήσει σε εμπορευματοποίηση, κατηγοριοποίηση και λειτουργία των σχολείων με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, καταλύοντας το δημόσιο χαρακτήρα τους. Πόσο μάλλον όταν προωθείται η σύνδεση της χρηματοδότησης των σχολείων με την αξιολόγησή τους.

Οι εκπαιδευτικοί καταβάλουν τεράστιες προσπάθειες για να καλύψουν τις αυξημένες λειτουργικές ανάγκες μέσα σε ένα τοπίο ελλείψεων σε αναγκαίο παιδαγωγικό υλικό, παρωχημένου ηλεκτρονικού εξοπλισμού, αυξημένων αναγκών, ελλιπούς συντήρησης και σε πολλές περιπτώσεις ακατάλληλων ή απαρχαιωμένων υποδομών. Οι εκπαιδευτικοί σε πολλές περιπτώσεις διδάσκουν με δικά τους μέσα διδασκαλίας. Χαρακτηριστικό είναι το δεδομένο που εξήχθη από την έρευνα για την Ειδική Αγωγή ότι πάνω από το 91% των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί προσωπικό εξοπλισμό και μέσα στη διδασκαλία του.

Τέλος **τονίστηκε** η ανάγκη συνεργασίας των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των συλλόγων γονέων με τους εκπαιδευτικούς της πράξης και τους Συλλόγους Διδασκόντων, σε σταθερή και συστηματική βάση στην κατεύθυνση επίλυσης των κοινών προβλημάτων και υπεράσπισης του δημόσιου σχολείου, θέτοντας σε προτεραιότητα τις μορφωτικές ανάγκες των παιδιών, με την κοινή βεβαιότητα ότι χωρίς δημόσιο σχολείο η κοινωνία δεν μπορεί να γίνει καλύτερη.

Θετικά σημεία

1. Η συνεχής προσπάθεια των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του ρόλου τους και στα καθήκοντά τους παρά τα εμπόδια που θέτουν οι εκπαιδευτικές πολιτικές του ΥΠΑΙΘ.

2. Το βαθύ αίσθημα παιδαγωγικής ευθύνης των εκπαιδευτικών που τους παρωθεί, παρά τις εμφανείς ανεπάρκειες των σχολικών δομών, να μην εγκαταλείπουν την προσπάθεια να διαχειριστούν τις κρίσεις που αναφέρονται στο εσωτερικό του σχολείου.

3. Ο διαρκής αγώνας των εκπαιδευτικών να εξασφαλίσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις επιβίωσης των σχολείων παρά τη χρόνια υποχρηματοδότηση των σχολικών μονάδων.

4. Ο μεγάλος βαθμός συναντίληψης των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα των σχολικών χώρων και υποδομών, για τα ζητήματα της χρηματοδότησης των σχολείων.

Σημεία προς βελτίωση

1. Η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και η αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων.

2. Η άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα.

3. Η σταθερή ενημέρωση των σχολείων για την κατανομή της χρηματοδότησης και τον απολογισμό κάθε έτους.

4. Η κρατική χορήγηση όλων των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία.

5. Η εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τις λειτουργικές ανάγκες των σχολείων.

6. Ο διορισμός σταθερού και μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού ώστε να μην μεταβάλλεται κάθε χρόνο η σύνθεση του συλλόγου διδασκόντων.

7. Η δημιουργία σταθερών δομών υποστήριξης που γεφυρώνουν την απόσταση ανάμεσα στο σχολείο και τις οικογένειες των μαθητών/τριών και διευκολύνουν τη διαχείριση των κρίσεων που εκδηλώνονται στο εσωτερικό της σχολικής μονάδας.

8. Η έγκαιρη και πλήρης κάλυψη των κενών σε εκπαιδευτικό προσωπικό, ώστε να μην υπολειτουργούν οι εκπαιδευτικές δομές.

9. Να σταματήσει η εμπλοκή εξωτερικών παραγόντων στην εσωτερική ζωή των σχολείων, να περιορίζεται αποκλειστικά στη θεσμική τους παρέμβαση και όχι σε κάθε άξονα λειτουργίας της σχολικής μονάδας ώστε να μην την ετεροκαθορίζουν.

10. Να σταματήσει ο διαχωρισμός των σχολείων στη βάση ποσοτικών διακρίσεων που οδηγούν στην κατηγοριοποίησή τους και τη δημιουργία επιλέξιμων/ανταγωνιστικών προφίλ για κάθε σχολική μονάδα.

11. Η δημιουργία οργανικών θέσεων για όλες τις υπάρχουσες ειδικότητες εκπαιδευτικών, ώστε να μειωθεί η περιπλάνησή τους από σχολείο σε σχολείο.

12. Η πρόσληψη διοικητικού προσωπικού για τη γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών μονάδων.

13. Η απαλλαγή των εκπαιδευτικών από εξωδιδασκτικά καθήκοντα που δυσχεραίνουν το έργο τους και μειώνουν τον διαθέσιμο χρόνο που αφιερώνουν στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών τους.

14. Η αύξηση των μισθολογικών απολαβών των εκπαιδευτικών.

15. Στο 55% των σχολείων υπήρχαν κενά κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς (τουλάχιστον δύο κενά ανά σχολείο). Στο 64% των σχολείων προέκυψαν έκτακτα κενά (μεγαλύτερα των δύο εβδομάδων), κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Το 45% των κενών αυτών καλύφθηκαν είτε αργοπορημένα είτε ποτέ. Το γεγονός αυτό μεγέθυνε το φαινόμενο της απλήρωτης διδακτικής εργασίας.

Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

B.3.1 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 5 Μαΐου 2023 <https://youtube.com/live/kbWQyS4Refc> παρουσιάστηκαν τα ευρήματα της έρευνας όπου καταγράφονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωση, βάσει του ερωτηματολογίου https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdh4X4vzRLp5fqZQh5OPZCZR-tbKSP2O4vhHoEQHndcuvQHnQ/viewform?usp=sf_link που καταρτίστηκε και των απαντήσεων που απέστειλαν με μαζική συμμετοχή, οι εκπαιδευτικοί. Στην εκδήλωση, (ηλεκτρονική έκδοση http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/06/DOE-5_5.pdf) επισημάνθηκαν και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις:

Το 90% των εκπαιδευτικών της έρευνας έχουν παρακολουθήσει περισσότερες επιμορφώσεις απ' αυτές που θεωρούνται υποχρεωτικές, γεγονός που καταδεικνύει ότι επιδιώκουν να αποκτήσουν γνώσεις και πέραν αυτών που η Υπηρεσία θεωρεί αναγκαίες να κατέχουν. Σε ποσοστό 75% οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να επιμορφωθούν με βάση τα ενδιαφέροντά τους και σε ό,τι κρίνουν οι ίδιοι σημαντικό για την εργασία τους. Δεν συμφωνούν να αποφασίζουν άλλοι για την επιμόρφωσή τους. Διεκδικούν το δικαίωμά τους να γνωρίζουν καλύτερα τι θα μπορούσε να βοηθήσει αποτελεσματικότερα το παιδαγωγικό τους έργο.

Τονίζεται το γεγονός ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις παράλληλα με την άσκηση των διδακτικών και επαγγελματικών τους καθηκόντων, οδηγεί σε επαγγελματική εξουθένωση, ενώ αποκλείει από την επιμόρφωση μεγάλη πλειονότητα των συναδέλφων με οικογενειακές υποχρεώσεις και όσους δεν έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν δίδακτρα, από τον ισχνότατο μισθό τους.

Το 64% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι το ΥΠΑΙΘ δεν υποστηρίζει μια ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία. Θεωρούν ότι τα τελευταία χρόνια η επιμορφωτική διαδικασία μετατρέπεται ολοένα και περισσότερο σε οικονομικό προϊόν με ανταλλακτική αξία, ολοένα και περισσότερο σε ατομικό προσόν με ανταγωνιστική διάσταση. Εκτιμούν, ότι η προσφερόμενη επιμόρφωση είναι η εκμάθηση λειτουργικών δεξιοτήτων.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι μια ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία έχει τρεις διαστάσεις: τη μορφωτική, την κοινωνική και την αξιακή. Δεν αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους αποκλειστικά ως έναν επαγγελματία της εκπαίδευσης, που η εργασία τους περιορίζεται απλά στη μεταφορά και μετάδοση γνώσεων. Αποδίδουν στο επάγγελμά τους ευρύτερες διαστάσεις και αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους περισσότερο ως παιδαγωγό.

Η επιμόρφωση θα πρέπει να αφορά στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις της παιδαγωγικής και να έχει θετική συμβολή στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη.

Το 91% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η επιμόρφωση για να είναι ουσιαστική πρέπει να συνοδεύεται με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και ταυτόχρονα ότι πρέπει να είναι απολύτως δωρεάν (85%), να είναι κυκλικά επαναλαμβανόμενη για όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς (95%), να γίνεται η επιλογή των θεματικών της επιμόρφωσης από τους/τις εκπαιδευτικούς (76%), να είναι τουλάχιστον ετήσια (53%) και ο

φορέας της επιμόρφωσης να είναι τα Παιδαγωγικά Τμήματα (72%). Αυτή η πρόταση συμβάλλει στη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν τις νέες επιστημονικές θεωρίες και εξελίξεις. Δίνουν την ευκαιρία σε διαφορετικές γενιές εκπαιδευτικών να αλληλοεπιδράσουν εντός ενός πλαισίου που ευνοεί την ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων και εμπειρίας.

Μια ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία πρέπει να συνδέεται τόσο με την αναζωογόνηση της εκπαιδευτικής λειτουργίας, όσο και με τη στήριξη των ίδιων των εκπαιδευτικών, ως ενεργών υποκειμένων, ιδιαίτερα σήμερα που οι εκπαιδευτικοί βιώνουν μια πραγματικότητα έντονης απαξίωσης του ρόλου και της διανοητικής εργασίας τους, σημαντική οικονομική υποβάθμιση, υπό το καθεστώς μιας ποσοτικής και ανταγωνιστικής αντίληψης διαρκούς μέτρησης, από την πλευρά του υπουργείου.

Σε ποσοστό 87% οι εκπαιδευτικοί ζητούν την επαναλειτουργία της Μετεκπαίδευσης. Τα Διδασκαλεία έδιναν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα επαγγελματικού και επιστημονικού αναστοχασμού και την εμπειρία της αλληλεπίδρασης μεταξύ των συναδέλφων. Τους επέτρεπαν να συνδεθούν ξανά με τις επιστημονικές πρακτικές και αναζητήσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών λόγων. Η απαλλαγή από τις διδακτικές υποχρεώσεις και η εμπλοκή στην επιστημονική θεώρηση αποτελούσε μια ευκαιρία να επανεξετάσουν την εκπαιδευτική τους πρακτική, να την εμπλουτίσουν, να την τροποποιήσουν ή να την αναθεωρήσουν με νέες μεθόδους, στρατηγικές, προγράμματα, υλικά και τεχνολογία.

Να μην υπάρχει καμία σύνδεση της επιμόρφωσης με την αξιολόγηση γιατί έτσι μετατρέπεται από επιμόρφωση σε τιμωρητική διαδικασία συμμόρφωσης στις εκάστοτε κυρίαρχες εκπαιδευτικές πολιτικές και αντιλήψεις.

Οι εκπαιδευτικοί σκιαγραφούν μία επιμόρφωση στον αντίποδα της ανταγωνιστικότητας και της εμπορευματοποίησης, ισότιμη και δωρεάν για όλους, μία επιμόρφωση που θα συμβάλλει στη γενίκευση της μάθησης και στη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης εντός των εκπαιδευτικών.

Η διετία της πανδημίας μεγιστοποίησε κοινωνικά, ψυχικά και μαθησιακά προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για τα προβλήματα αυτά δεν υπήρξαν μέτρα αντιμετώπισης και δημιουργίας αντισταθμιστικών θεσμών, από την πλευρά της Πολιτείας. Οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με αυτή την πραγματικότητα, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το ότι το 64% των εκπαιδευτικών αναφέρεται στην ανάγκη επιμόρφωσης και αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων που εμφανίζονται, με ιδιαίτερη ένταση μέσα στις τάξεις.

B.3.2 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα (Βαθμός: 4)

Οι διοικητικές, οργανωτικές και γραφειοκρατικές προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των σχολείων σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα είναι εξαιρετικά μεγάλες και χρονοβόρες, σε βαθμό που, συχνά, λειτουργούν ανασταλτικά.

Ωστόσο, η έξοδος των μαθητών/τριών και η συνάντηση με άλλα πολιτισμικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά πλαίσια κινητοποιούν τις διεργασίες μάθησης και θα αποτελούσαν ευκαιρίες ιδιαίτερα για παιδιά που προέρχονται από κοινωνικά και οικονομικά στρώματα με δυσκολίες πρόσβασης σε ταξίδια κλπ.

αν ήταν δωρεάν. Επίσης είναι πολύ χρήσιμο οι εκπαιδευτικοί να συνομιλούμε με άλλους εκπαιδευτικούς και να ανταλλάσσουμε ιδέες. Τα σχολεία θα πρέπει να αποκτήσουν την κατάλληλη υποδομή (π.χ. γραμματειακή στήριξη, τεχνικές υποδομές κλπ.) για να στηρίξουν τέτοιες πρωτοβουλίες και να πάψουν να είναι νοησιαρχικά, γνωσιοκεντρικά και εξετασιοκεντρικά.

Με δεδομένη την τεράστια πίεση που ασκεί η «διδασκεία ύλη» η ανταγωνιστικότητα των προτύπων σχολείων προς το Δημόσιο σχολείο, η άνωθεν επιβολή ανταγωνιστικότητας για κρίσιμες στιγμές της εκπαιδευτικής πορείας των μαθητών/τριών, οι εξετάσεις ελληνικής PISA, καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη η ανάπτυξη ουσιαστικών προγραμμάτων και παρεμβάσεων με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών, ή ακόμη και η συμμετοχή στα επίσημα προγράμματα.

Η ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε δράσεις κοινωνικού ενδιαφέροντος απαιτεί την αποκατάσταση ενός σταθερού πλαισίου εργασίας και ασφαλούς κλίματος εμπιστοσύνης στο σχολείο και τον τερματισμό μιας περιόδου συνεχών επιχειρήσεων κατηγοριοποίησης και εμπορευματοποίησής του.

Σε κάθε περίπτωση η αίσθηση της κοινωνικής και μορφωτικής ευθύνης που φέρουν οι εκπαιδευτικοί, τους στηρίζει στην ανάληψη διδακτικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η περιβαλλοντική κρίση, τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο φασισμός και η καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης και σεβασμού όλων των ανθρώπων και ιδιαίτερα των πιο αδύναμων.

Θετικά σημεία

1. Το υψηλό επίπεδο συναντίληψης που παρατηρείται στο εκπαιδευτικό σώμα, όπως καταγράφεται από τις διενεργηθείσες έρευνες.

2. Ο συνεχής διάλογος μεταξύ των εκπαιδευτικών της πράξης για θέματα παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών.

3. Η ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού από τους εκπαιδευτικούς της πράξης στους Συλλόγους Διδασκόντων και μέσα από εκπαιδευτικές ιστοσελίδες και περιοδικά που προωθούν το συλλογικό πνεύμα, ενάντια στον ανταγωνισμό.

4. Η υψηλή ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών για ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα όπως η περιβαλλοντική και κλιματική κρίση, η καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, η φτώχεια, οι κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανισότητες, ο υποσιτισμός, η παιδική εργασία, η παιδική εκμετάλλευση, η διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου και τα στερεότυπα που τη συνοδεύουν, η καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης, συμπερίληψης και σεβασμού όλων των ανθρώπων και ιδιαίτερα των διαφορετικών και των πιο αδύναμων.

5. Οι πολλές, σημαντικές και καθημερινές διδακτικές παρεμβάσεις και προγράμματα για ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα. Ο διαρκής διάλογος με τους/τις μαθητές/τριες για όλα τα ζητήματα που τους απασχολούν και όχι μόνο για την «κάλυψη της ύλης»

6. Η αξιοποίηση σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων και σύγχρονων κινηματογραφικών ταινιών, ως φιλικά κείμενα, για την ανάπτυξη της κρίσης και των απόψεων των μαθητών/τριών, μέσα από δημοκρατικό διάλογο.

Σημεία προς βελτίωση

1. Επαναφορά της απαλλαγής από τα διδακτικά καθήκοντα κατά την περίοδο της επιμόρφωσης, κατά τον τρόπο των διδασκαλείων που δυστυχώς καταργήθηκαν.

2. Απαλλαγή των επιμορφωτικών και μεταπτυχιακών σπουδών από την εμπορευματοποίησή και κατάργηση της «αγοράς» μορίων για τον διορισμό και τη συμμετοχή στην επιλογή στελεχών.

3. Εξασφάλιση όλων των προϋποθέσεων (διοικητικών, τεχνικών, οικονομικών κλπ.) για την ανταλλαγή δωρεάν επισκέψεων με άλλα σχολεία της χώρας ή στο εξωτερικό. Προτεραιότητα σε εκείνα τα σχολεία οι μαθητές των οποίων έχουν λιγότερες δυνατότητες για πραγματοποίηση εκδρομών, ταξιδιών κλπ.

4. Μέριμνα της Πολιτείας για δωρεάν πρόσβαση μαθητών και εκπαιδευτικών σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, Μουσεία, θέατρα, σημαντικές εκθέσεις. Δημόσια προγράμματα στα Σχολεία από τα Δημόσια Μουσεία.

Γ. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Λειτουργία	Αριθμός Δράσεων που υλοποιήθηκαν		Άξονες στους οποίους υλοποιήθηκαν Δράσεις	
Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία	(εξάγονται αυτόματα)		(εξάγονται αυτόματα)	
Διοικητική λειτουργία	(εξάγονται αυτόματα)		(εξάγονται αυτόματα)	
Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	(εξάγονται αυτόματα)		(εξάγονται αυτόματα)	
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Σημαντικότερα αποτελέσματα των Δράσεων	<p>Η ποιότητα των εκδηλώσεων, η επιστημονική πληρότητα των εισηγητών και ο πλούτος του προβληματισμού που αναπτύχθηκε ανέδειξε σημαντικές πλευρές της ανεπάρκειας των εφαρμοζόμενων εκπαιδευτικών πολιτικών. Η διάθεση των συναδέλφων εκπαιδευτικών να συναντηθούν με τον ακαδημαϊκό λόγο βοήθησε σημαντικά στη διάχυση αυτού του προβληματισμού και των βασικών συμπερασμάτων του. Οι εκπαιδευτικοί έχουν απόλυτη συνείδηση ότι η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν εξαρτώνται από την ακολουθούμενη εκπαιδευτική πολιτική. Η επισήμανση των βασικών προβλημάτων που δημιουργεί η εκπαιδευτική πολιτική, προβλήματα τα οποία, με τη σειρά τους, δυσχεραίνουν τον σχεδιασμό κατάλληλων αναλυτικών προγραμμάτων και εξειδικευμένων παρεμβάσεων και διδακτικών πρακτικών. Από το σύνολο των δράσεων ως σημαντικότερα αποτελέσματα σημειώνουμε:</p> <p>α) Την επισήμανση και ανάδειξη των κοινωνικών παραμέτρων που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές λειτουργίες και διαδικασίες και που τις περισσότερες φορές αγνοούνται κατά τον σχεδιασμό και την παραγωγή των εκπαιδευτικών πολιτικών.</p> <p>β) Την αποτύπωση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών για όλα τα ζητήματα που αφορούν στην εκπαιδευτική και παιδαγωγική λειτουργία. Το ενδιαφέρον αυτό αποτυπώθηκε με τη μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών: i) στις διαδικτυακές εκδηλώσεις, με τα ερωτήματα που τέθηκαν, ii) στην ερευνητική αποτύπωση και καταγραφή μέσω των ερωτηματολογίων και με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών στη διαμόρφωσή τους. Η ογκώδης αυτή κοινωνική απεύθυνση των εκπαιδευτικών προσκρούει στις εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές που δεν απαντούν αποτελεσματικά στα ποικίλα εκπαιδευτικά προβλήματα, αγνοούν τον κόπο και την αγωνία των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας, ενώ το ΥΠΑΙΘ ανοίγει διαρκώς νέα μέτωπα, δημιουργώντας νέες υποχρεώσεις εκτός εκπαιδευτικών αρμοδιοτήτων.</p> <p>γ) Την ανάδειξη της σπουδαιότητας υποστήριξης όλων των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, καθώς και της σπουδαιότητας των απαραίτητων μέσων διδασκαλίας (υλικών μέσων, μεθόδων και προγραμμάτων) για την υποστήριξη όλων των μαθητών, ώστε να προαχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά και αισθητικά, μέσα σε κλίμα ισοτιμίας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους, ώστε να ικανοποιούνται τα εκπαιδευτικά και κοινωνικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρίες.</p> <p>δ) Τη σπουδαιότητα της ύπαρξης των Ειδικών Σχολείων και η ανάγκη στελέχωσης και υποστήριξής τους, με σταθερό οργανικά τοποθετημένο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων.</p> <p>ε) Τη σημασία της η επαφής με τη συσσωρευμένη επιστημονική γνώση, με μεθόδους και πρακτικές που υποστηρίζονται από την σύγχρονη έρευνα στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση που μπορεί να συμπληρώνει την εμπειρία και γνώση από την ίδια την διδακτική πράξη. Η καταγραφή διεθνών τεκμηριωμένων διδακτικών πρακτικών, καθώς και η όροι με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν στο Δημόσιο Σχολείο και την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.</p>			

	<p>στ) Την επισήμανση του ρόλου τόσο της Γενικής όσο και της Ειδικής Αγωγής στην κοινωνική αποδοχή των αρχών του σεβασμού της διαφορετικότητας και της συμπεριληπτικότητας, μέσα από ενεργητικές, βιωματικές και συνεργατικές πρακτικές μάθησης και κοινωνικοποίησης.</p> <p>ζ) Την εμφατική υπογράμμιση του ρόλου της Πολιτείας, η οποία οφείλει να εξασφαλίσει τη φοίτησή όλων των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο κατάλληλο πλαίσιο με την κατάλληλη υποστήριξη, ιδιαίτερα στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στους πρόσφυγες και μετανάστες μαθητές/τριες.</p> <p>η) Την ανάδειξη των αναγκών υλικών προϋποθέσεων και υποδομών για την βελτίωση του σχολείου, που προσκρούουν στην υποχρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, στις ελλείψεις σε εκπαιδευτικό, επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό, στην απουσία μόνιμου και σταθερού εκπαιδευτικού προσωπικού, ώστε τα σχολεία να μπορούν να σχεδιάζουν σε βάθος χρόνο.</p> <p>θ) Την αποτύπωση και καταγραφή των ελλείψεων σε βασικές πλευρές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.</p> <p>ι) Την καταγραφή, αποτύπωση και επεξεργασία της κριτικής και των απόψεων των εκπαιδευτικών σε κομβικά ζητήματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (αναλυτικά προγράμματα επιμόρφωση, σχέσεις μέσα στο σχολείο, συνεργατικές πρακτικές).</p> <p>ια) Την ανάδειξη της σημασίας των σχολικών χώρων και των κτιριακών υποδομών για την ασφάλεια και την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας.</p> <p>ιβ) Την ανάδειξη της αναγκαιότητας να είναι οι εκπαιδευτικοί ενεργοί συνδιαμορφωτές των θεματικών, των διαδικασιών και του περιεχομένου μιας ουσιαστικής επιμορφωτικής διαδικασίας και όχι άβουλοι δέκτες άνωθεν επιλογών.</p> <p>ιγ) Τη συλλογή, καταγραφή και ηλεκτρονική έκδοση τοποθετήσεων, άρθρων και απόψεων της πανεπιστημιακής κοινότητας, που βοηθάει στην ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα και τη διάχυση των ζητημάτων που αναδείχθηκαν στη δημόσια σφαίρα και το δημόσιο λόγο.</p>
<p>Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν</p>	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας παραμένουν:</p> <p>α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών..</p>

	ΑΕΟΝΑΣ /ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ (ΑΥΤΌΜΑΤΑ)	url (σύνδεσμος)
<p>Ανάδειξη Πρακτικών και προτάσεις για αξιοποίησή τους Επιλέγετε μόνο τους άξονες που έχουν δηλωθεί από τη σχολική μονάδα (βγαίνουν αυτόματα)</p>	<p>Έρευνες για τις διδακτικές πρακτικές στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Κοινωνικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρίες.</p>	<p>http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/</p>
	<p>Καταγραφή, μελέτη και επεξεργασία των απόψεων των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Ερευνητικά δεδομένα και επιστημονικές προσεγγίσεις.</p>	<p>http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/</p>
	<p>Καταγραφή, επεξεργασία και μελέτη των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις συνεργατικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης. Αντιμετώπιση των διαφορών μέσα από δημοκρατικό διάλογο, με συμπεριληπτική και ενταξιακή κατεύθυνση, με ανάπτυξη</p>	<p>http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/</p>

	συλλογικότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών/τριών.	
	Η ανάγκη μετάβασης από την αντίληψη ενός ανταγωνιστικού σχολείου με ιεραρχικό πλαίσιο, το οποίο εστιάζει στενά σε ποσοτικούς δείκτες, προς ένα σχολείο συνεργατικής δημοκρατικής αντίληψης, συλλογικού παιδαγωγικού πλαισίου και ολόπλευρης γνώσης για όλους τους μαθητές. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων.	http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/
	Καταγραφή και διερεύνηση της σημασίας των σχολικών χώρων και των κτηριακών υποδομών που συντελούν και αρμόζουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών σχολικής ηλικίας..	http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/
	Διαμόρφωση δημοκρατικού και συλλογικού πλαισίου στις διαδικασίες απόδοσης και κατανομής της χρηματοδότησης. Καταγραφή και δημοσιοποίηση των πρακτικών που ακολουθούνται από τους Δήμους και τις Σχολικές Επιτροπές, για τη χρηματοδότηση των Σχολικών Μονάδων. Συζητούμε για τις αιτίες και τις συνέπειες αυτών των πρακτικών.	http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/
	Επικέντρωση και ανάδειξη των επιμορφωτικών αναγκών, όπως ορίζονται από τους/τις εκπαιδευτικούς της πράξης, με την εξασφάλιση των ποσοτικών και ποιοτικών προϋποθέσεων που είναι αναγκαίες για την ικανοποίησή αυτών των επιμορφωτικών αναγκών. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα και με γνώμονα τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών της πράξης. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων.	http://doe.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE-%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD-2023/
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις	ΑΞΟΝΑΣ (ΑΥΤΟΜΑΤΑ)	url (σύνδεσμος)
	Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση	https://youtube.com/live/8OGCFfwlJKs?feature=share
	Σχολική διαρροή, φοίτηση	https://youtube.com/live/ZrfEAJQZQfo?feature=share
	Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών	https://youtube.com/live/wkLq4N71ogl?feature=share
	Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών εκπαιδευτικών	https://youtube.com/live/FjiPIQnsQF8?feature=share
	Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας	https://youtube.com/live/8PDldqxMlZ8?feature=share
	Σχολείο και κοινότητα	https://youtube.com/live/1fC-ymxW-zs
	Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις	https://youtube.com/live/kbWQyS4Refc

